

Temes Fonamentals de la Filosofia (20003)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 1r

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores de dedicació de l'estudiant: 100

Llengua o llengües de la docència: castellà (grup 1,3), català (grup 2)

Professorat: Antonino Firenze (grup 1 i 3) / Jordi Ibañez (grup 2)

1. Presentació de l'assignatura

Aquest curs consisteix en una introducció general a la filosofia i, al mateix temps, en una exposició propedèutica d'alguns dels temes fonamentals que han caracteritzat el seu desenvolupament històric, des dels orígens grecs fins a la modernitat. El curs s'organitza al voltant de grans temes que pretenen donar una visió d'aspectes d'ordre històric i metodològic. Principalment, s'intenta contestar la pregunta *què és la filosofia?* i introduir l'estudiant en l'objecte del seu estudi, en l'actitud de cares a la realitat i en la definició de la filosofia entesa com a forma de coneixement.

Dia i horari de classe:

Grup 1: dimarts de 09.00 a 11.00 i dijous de 09.00 a 11.00

Grup 2: dimarts de 12.00 a 14.00 i dijous de 12.00 a 14.00

Grup 3: dimarts de 12.00 a 14.00 i dijous de 12.00 a 14.00

Tutoria:

Grup 1 i 3: dimarts de 17.00 a 19.00 i dijous de 11.00 a 12.00 (despatx 20.275)

Grup 2: dimecres de 10.00 a 12.00 (despatx 20.238)

Correu electrònic del professor:

antonino.firenze@upf.edu; jordi.ibanez@upf.edu

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
1. Capacitat d'anàlisi i de síntesi.	1. Seleccionar i consultar bibliografia específica de la tradició filosòfica.
2. Capacitat d'organització i planificació.	2. Organització, planificació i desenvolupament d'un discurs crític sobre

3. Comunicació oral i escrita.	un text.
4. Saber treballar en equip.	3. Capacitat de comentar un text filosòfic: treball d'anàlisi i relació, comprensió de la tesi central del text i vinculació amb les idees secundàries i el seu significat.
5. Raonament crític.	4. Precisió i bon ús dels termes tècnics i dels conceptes filosòfics.
6. Compromís ètic.	5. Capacitat de judici quan s'argumenti el valor o sentit de les doctrines estudiades.
7. Aprenentatge autònom.	6. Capacitat de relacionar el pensament d'un autor amb antecedents, adversaris, seguidors o corrents posteriors.
8. Adaptació a situacions noves.	7. Capacitat de situar el text en el seu context historicocultural i de descriure la concepció del món dels autors en correspondència amb la de la seva època.
9. Motivació per a la qualitat.	8. Transmissió escrita i oral dels coneixements adquirits.
10. Sensibilitat cap a qüestions socioambientals.	9. Argumentació, capacitat de defensa o justificació escrita i oral d'una determinada posició.

3. Continguts

Grup 1, 3:

Aquest curs consisteix en una introducció a la filosofia a través de l'exposició d'alguns dels seus temes fonamentals que han caracteritzat el seu desenvolupament històric des dels seus orígens grecs fins a la modernitat. En aquest sentit, després de plantejar les premisses metodològiques de l'assignatura, es tractaran, mitjançant l'anàlisi textual de fragments d'obres de Plató i Aristòtil, temàtiques com el problema gnoseològic de l'oposició entre la veritat i l'opinió i el problema ètic-polític del conflicte entre l'individu i la comunitat, per finalitzar descrivint el canvi de perspectiva que, respecte a aquestes qüestions, caracteritza la filosofia moderna. D'aquesta manera, a la vegada que es que posarà de relleu la historicitat dels problemes filosòfics, es proporciona a l'alumnat els instruments teòrics bàsics per familiaritzar-se amb l'especificitat d'aquesta disciplina.

El curs consisteix en 12 classes plenàries de dues hores, on s'exposarà el contingut del programa de l'assignatura, i de 4 seminaris de dues hores per cadascun dels dos subgrups dels que es divideixen els grups 1 i 3 de l'assignatura (subgrups 101-102 i 301-302).

Els temes del curs seran:

INTRODUCCIÓ

1.1 Premissa metodològica

1.2 Les arrels gregues del pensament filosòfic

BLOC 1: Plató

Tema 1.1

El problema del coneixement: veritat-opinió.

- La fonamentació platònica del coneixement filosòfic i la distinció entre el món sensible i el món intel·ligible.
- La dialèctica i la idea de Bé: el mite de la caverna com a metàfora del progrés cognitiu-moral cap a la veritat filosòfica.

Tema 1.2

El problema ètic-polític: individu-comunitat

- El problema ètic-polític a Plató: l'analogia estructural entre ciutat i ànima.
- La missió del filòsof i la possibilitat d'una refundació moral de la comunitat política.

BLOC 2: Aristòtil

Tema 2.1

El problema del coneixement: veritat-opinió

- La rehabilitació aristotèlica de l'experiència en el marc del procés cognitiu cap al saber filosòfic.
- Vida teòrica i felicitat contemplativa: la superioritat moral del filòsof davant tots els altres homes.

Tema 2.2

El problema ètic-polític: individu-comunitat

- L'autonomia epistemològica de la filosofia pràctica a Aristòtil: la virtut ètica i l'ambigua legitimació del poder polític.
- La definició de l'home com a animal polític i la naturalització de les jerarquies socials.

CONCLUSIONS

C.1 Els moderns i la fonamentació subjectiva de la veritat: de la realitat a la representació.

C.2 Els moderns i la institució artificial de la comunitat política: de l'estat de naturalesa a l'estat civil.

Grup 2:

En aquest grup el curs s'articula al voltant de quatre temes: Naturalesa, Història, Veritat i Aparença. Aquests quatre àmbits s'exposaran d'una manera històrica, per bé que no sistemàtica ni exhaustiva, amb la finalitat de posar de manifest tant la historicitat dels problemes filosòfics com la seva actualitat i el seu sentit conceptual. A través d'aquests aspectes abordarem la pregunta pel sentit i el valor de la filosofia avui, distingint la

pràctica filosòfica de la mera cultura filosòfica, l'ús de la informació. Aquests quatre temes es treballaran a partir de textos d'autors que van des de Plató i Aristòtil fins a filòsofs del segle XX com Benjamin, Davidson o Rorty, i es vincularan a altres camps de les Humanitats i les Ciències Socials, com ara la història, la història de la ciència, la política i l'art. L'estudiant haurà de llegir, al llarg del curs, dos textos clàssics de la filosofia (de Plató, Aristòtil, Descartes, Spinoza, Hume, Kant, Schopenhauer o Nietzsche). El curs, doncs, a les seves mans, serà una mena de reflex d'aquests textos, i viceversa.

El curs s'estructurarà de la manera següent: els dimarts de 12.00 a 14.00 i els dijous de 12.00 a 13.00, hores teòriques, amb classes magistrals sempre obertes a preguntes dels estudiants; els dijous de 13.00 a 14.00, hores pràctiques, de comentari i discussió de textos, en grups reduïts de 15 estudiants (aproximadament), a raó de dues sessions per grup (5 grups de 15 estudiants al llarg de deu setmanes de trimestre).

Els temes del curs seran (per setmanes, aproximadament):

1. Introducció general. La filosofia com a professió i la lògica dels problemes filosòfics. Filosofia en les Humanitats o què vol dir pensar històricament.
2. El concepte de naturalesa al món antic, cristianisme i món medieval.
3. Per què dualisme o monisme?
4. Naturalisme o historicisme.
5. En quin sentit es pot parlar d'una història natural?
6. Teories de la veritat.
7. La qüestió dels universals.
8. Filosofia i interculturalitat (llenguatges, cultures i traducció).
9. Ser, joc, sentit i lletra.
10. Filosofia i política.

*La versió íntegra amb els apartats 4. Avaluació, 5. Bibliografia i recursos didàctics i 7. Programació d'activitats està disponible en la versió original.